

INDHOLD

OM HJEMMET, SKOLEN OG SAM- FUNDET

- et ord fra redak-
tøren

ET ORD FRA BESTYRELSEN

LILLESKOLERNES PARLAMENT 2022

PLADS TIL BEGEJ- STRING - TID TIL FORANKRING

DET GRÆNSE- LØSE FORÆLDRE- SKAB OG DEN GRÆNSESÆT- TENDE SKOLE

NETVÆRKSØGN FOR ADMINISTRA- TIVT PERSONALE

KORT NYT

KALENDER

Om hjemmet, skolen - og samfundet

*Når jeg var så glad for skolen, var det fordi mit hverdagsliv ikke læn-
gere var nok for mig (Simone de
Beauvoirs *En velopdragen ung pi-
ges erindringer*, Gyldendal 2022)*

Vi har i *lilleskolerne* og i pædagogi-
ske fagmiljøer i årtier diskuteret re-
lationen mellem skole og hjem; i
hvor høj grad skal skolen simulere
hjemmet, være hjemlig? Hvor nære
og tætte skal relationerne mellem
børn og voksne i skolen være - så-
vel som mellem skole og hjem?
Hvordan adskiller den opdragelse
der går for sig i hjemmene sig fra
den opdragelse der går for sig i
skolen ifm. undervisningen, mellem-
rummene, frikvartererne, SFO og
klub, mv.? Det er både store og
gode spørgsmål til de rammer,
grænser og begrænsninger, der ud-
gør skolen og det pædagogiske ar-
bejde, der hver dag går for sig.

Skolen er jo netop karakteriseret
ved at tilbyde og ved at være et an-
det sted, hvor man netop kan lære
noget andet (og mere) end der-
hjemme - og hvor man netop står i
en anden relation til de voksne, end
derhjemme. Kunne man gå så langt
som til at sige, at ansvaret vi har
som skoler er at være den institu-
tion, vi skyder ind mellem hjemmets
private domæne og verden for, i det
hele taget, at gøre overgangen fra
familie til verden mulig; at skolen via
sin (pædagogiske) praksis på den
måde bidrager til, at verden kan for-
nyes på en måde, der ikke blot

kopierer eller genskaber fortidens
kriser, fejl og sammenbrud.

Hvor står vi så som skoler i dag ift. at
muliggøre denne overgang fra
hjem til verden? Hvad er det for en
relation til naturen og kulturen, som
vi som skoler kan vise an til? På me-
ningsfulde måder; på måder der i
refleksion og samtale forbereder
eleverne på at være med til at skabe
en ny fælles verden ved at genfor-
tolke - ikke gentage den eksiste-
rende.

Også i *lilleskolerne* har vi brug for
kontinuerligt, både på den enkelte
skole og mellem *lilleskolerne*, at
tænke over og diskutere, hvilken
skole vi har for og ønsker i dag. Det
har vi i efteråret gjort på vores årlige
Ledertræf og til *Lederiet*, og om et
par uger gør vi det også til vores
Specialpædagogisk træf. Det er
godt og vigtigt med disse møder, så
vi sammen kan blive klogere på sko-
lens praksis, og på hvordan vi dan-
ner ramme om skolens virksomhed,
så eleverne bliver i stand til at gå ud
i og (gen)skabe vores fælles verden.

Spørgsmålet er i den forbindelse,
hvad det er vi, som samfundsfælles-
skab, er og står sammen om? Hvad
er det for en kontrakt mellem indivi-
det og samfundet, vi skal tage afsæt
i, vise an til og tage ansvar for? Hvor
langt vil vi som samfund gå i forsva-
ret for arbejds- og menneskeret-
tigheder? Hele vejen til Qatar? Hvor
langt vil vi som samfund gå for dyre-
nes, planternes og planetens liv?

Hele vejen til indgribende reguleringer af vores forbrug? Hvad er det, med andre ord, der samler os og udgør de bærende søjler i vores samfund – og som kan være et værn mod, at vi individualiserer de store udfordringer og spørgsmål vi står overfor som samfund (*jeg ser ikke VM i Qatar eller slukker fjernsynet i kampens 65. minut, jeg flyver ikke og spiser ikke kød, mv.*).

Vi har i mange af samtalerne om skolen i dette efterår været optaget af, hvad det gør ved skolen, hvis der ikke er en stærk fælles forståelse af at høre sammen med andre; af at der også er noget udenfor skolen, som er vigtigt og værd at vise an til; vigtigt og værd at kaste sig over og ud i...og genfortolke. Ikke bare for den enkeltes egen skyld, men også for samfundets skyld. Risikerer vi, ved fraværet af et formuleret samfundsfællesskab, at blive institutioner, der først og fremmest skal kompensere for effekterne/konsekvenserne ved dette fravær? Skolen som værn mod mistro og det sted der skal sikre sammenhængskraft, lighed, inklusion, arbejdsmarkedsparathed, dannelse og civiliserethed, etc. Kan og skal vi alt det?

Som skoler står vi i relation til det samfund der omgiver os og som vi er placeret i – og aktivt placerer os i. Vi kommer derfor ikke uden om samfundet – og samfundet kommer omvendt heller ikke uden om os.

Sune Jon Hansen

Et ord fra bestyrelsen

Kære alle,

Der har været godt gang i Lilleskolernes Sammenslutnings aktiviteter i dette efterår. Skønt at vi ikke længere er underlagt diverse corona-restriktion og kan mødes ansigt til ansigt (7-9-13 for at det vedbliver at være sådan). I slutningen af september afholdt foreningen sit årlige ledertræf. I gode omgivelser på Sønerupgaard Gods blev der lyttet og diskuteret og reflekteret – og sunget og danset, under overskriften "Plads til begejstring – tid til forankring" (se s. 8 for en større opsamling på årets Ledertræf). Ugen efter afholdt *lilleskolernes* administrative personale netværksdøgn i Haslev (se s. 11), og i oktober har vi afholdt både intromøder for nye medarbejdere og første dag på *Lederiet*. I november har vi afholdt regionsmøde om forældrene og skolen (se s. 10) og i novemberes sidste uger afholder vi Specialpædagogisk træf samt *Lederiets* anden dag.

I oktober mødtes tillige mere end 60 elevrødder fra landets lilleskoler overbygninger til Lilleskolernes Parlament; et døgn hvor overbygningselever fra landets lilleskoler mødes og diskuterer, lærer om og forholder sig til demokrati, demokratiske processer og elevdemokrati. Til årets Parlament så deltagerne nærmere på elevdemokrati og arbejdede med hvad det vil sige at få og have indflydelse på sin skole – og hvad der skal til for at engagere sig selv og andre til at deltage i elevdemokratiet på skolen?

I en tid hvor demokrati og demokratiske forståelser og processer på den ene side tages for givet og på den anden side er udfordret af en stigende ulighed i samfundet og tilhørende begrænsning af, hvem der har/kan få tag om den offentlige samtale og det politiske system, er det stærkt opmuntrende og håbefuldt at se, hvordan en stor flok af lilleskole-elever engagerer sig og får indblik i og lærer om demokrati og

demokratiske processer – både med afsæt i og i relation til deres egen skole-hverdag såvel som til samfundet mere generelt (I kan læse mere om årets *Parlament* på side 7).

Og sidst men ikke mindst de jyske lilleskolers (plus Fyn, Samsø og Bornholm) *lilleskoledøgn*, som afholdes hvert andet år. *Lilleskoledøgnet* er for alle skolens ansatte og samler over 200 lilleskole-lærere, -pædagoger, sekretærer, ledere, pedeller, mv. til et døgn med oplæg, diskussioner, faglige fora og fest og dans. I år med temaet: *Frihed, fantasi og fællesskab*.

Til alle disse arrangementer mødes vi i det fællesskab som Lilleskolernes Sammenslutning er og får vendt, drejet og perspektiveret store og små spørgsmål – nogle har direkte at gøre med skolen, undervisningen, børnene, de ansatte, medvidere, andre skal lige ligge og lagre og lander pludselig som nye perspektiver i en kaffepause.

I bestyrelsen er vi yderst begejstrede for den store tilslutning og opbakning, der er til foreningens aktiviteter – og de aktiviteter netværkene står for; det er et godt og stærkt afsæt for foreningen, *lilleskolerne* og vores fælles ønske om at lave gode og relevante skoler for de børn og voksne – og det samfund – som *lilleskolerne* har at gøre med.

Frihed til folkeskolen – styring af de frie grundskoler

Som frie grundskoler skal vi stå mål med hvad der almindeligvis kræves af undervisningen i folkeskolen. Derfor er vi naturligvis også optaget af og opmærksomme på bevægelser og tiltag indenfor folkeskolen. Som optakt til valgkampen opsagde SF forliget om folkeskolen. Ifølge partiet står folkeskolereformen i vejen for at give frihed til skolerne; en frihed som ikke bare skal omfatte de såkaldte *frihedskommuner* (Holbæk og Esbjerg) eller blot hver tredje af landets kommuner, som foreslået af regeringen, men alle kommuner – og dermed alle landets folkeskoler.

SF's brud med forligskredsen, og dermed partiets brud med hele den skoleødelæggende outcome-filosofi, der ligger til grund for de seneste 10 års accountability-regime med lange skoledage, læringsmålstyring, high-stake-test og overdrevet benchmarking, er nok ikke den ringeste nyhed for den danske grundskole.

De frihedsgrader, der kan gives under 2013-skolereformen, er helt gennemgående bundet af, om friheden har "effekt" – og så er det jo stadig målinger, benchmarking og accountability der udgør den grundlæggende logik.

I løbet af valgkampen er der også fra andre partier formuleret ønsker om mere frihed til folkeskolen; mere frihed, og større ansvar til skolebestyrelserne såvel som til skolelederne – og mindre central kontrol fra kommunalbestyrelser såvel som stat. Hvad resultatet på denne side af valget bliver ift. et opgør med detaljstyring, centraliserede mål og planer, mv. bliver spændende at følge: for hvad er det vi i de frie grundskoler skal stå mål med, hvis folkeskolen sættes fri – og hvordan kommer en frisættelse potentielt til at berøre de enkelte lilleskoler (og frie grundskoler) rundt om i kommunerne?

Og apropos *stå mål med-problematikken*, så er vi som bekendt centralt placeret i det fælles foreningsarbejde omkring denne. Vi har i sensommeren leveret to svar på udsendelser fra Styrelsen for Undervisning og Kvalitet; det ene omhandlende Styrelsens tilsynsberetning for 2021 og det andet handlede om det tematiske tilsyn med det certificerede tilsynsførendes tilsynserklæringer. I efteråret har vi så fået svar fra Styrelsen; svar som vi i kredsen af skoleforeninger gerne havde set var mere imødekommende og forstående.

Arbejdet med STUK og med at komme på plads med nogle fælles forståelser af, hvad det er STUK fører tilsyn med og med hvad *stå mål med-* såvel som *frihed og folkestyrekravet* indebærer, fortsætter således med ufortrøden styrke.

Et element i det arbejde foregår også i 'rent' regi af *Lilleskolernes Sammenslutning* i form af årets udgave af *Lederiet*, som netop har *stå mål med-problematikken* som omdrejningspunkt og sigter mod at få afklaret og etableret grundlaget for at udfærdige undervisningsplaner og -mål, der ikke bare står mål med med STUK, men også, og helt afgørende og centralt, står mål med den lilleskole man har og ønsker ude på den enkelte lilleskole.

Det er et vigtigt og centralt arbejde i foreningen, som vi håber kan føre til, at der skabes et sæt af undervisningsplaner og -mål forankret i lilleskolernes formål – som den enkelte skole kan tage afsæt i, arbejde med og tilrette, så de flugter med lige netop deres skole. Vi har til dette arbejde engageret Keld Skovmand og det er med stor ild- og omhu at han går til arbejdet – det er godt og bakkes op og suppleres af *Lederiets* deltagere.

Færre elever i klasserne

I den forbindelse har vi i bestyrelsen også noteret os, at der i udgangen af september blev indgået en bred politisk aftale om at sænke klasseloftet i folkeskolens mindste klasser. Fra 28 til 26 elever. Det er første gang i næsten 30 år, at elevtallet sænkes i folkeskolen. Børne- og undervisningsministeren udtalte i den forbindelse, at 'det er på tide, at vi får forbedret hverdagen særligt for de yngste elever' og understregede i en række interviews, at forudsætningerne for læring og trivsel også har at gøre med klassestørrelsen; at kvaliteten og progressionen i undervisningen med andre ord også har at gøre med antallet af elever i klassen.

Det er en interessant udmelding fra ministeren – om end konklusionen ikke er overraskende. Når det er interessant, skyldes det, at vi i tilsyns-sager på vores område har oplevet, at STUK sætter lighedstegn mellem antallet af undervisningstimer i folkeskolen og den enkelte lilleskoles timetal – uden på samme tid at skele til antallet af børn i klassen; at den undervisning der kan gå for sig i en klasse (og på en skole) med færre børn kan have og være af en anden karakter og kvalitet end i større klasser. Ikke at det alle steder er tilfældet, og ikke at man blindt kan sætte lighedstegn mellem antal elever i den enkelte klasse og kvaliteten af undervisningen, men at det er en forståelse og tilgang hos ministeren stiller os ikke ringere i dialogen med STUK om *lilleskolernes* indretning, kvalitet og prioriteringer.

Den grønne omstilling

Selvom efteråret har været (historisk) varmt, så er vinteren på vej og vi har aktuelt med (historisk) høje energipriser at gøre; priser der har konkrete konsekvenser for alle – også mange af landets frie grundskoler. Vi har tidligere på denne plads – og konsekvent i foreningsssammenhænge – understreget vigtigheden af, at frie grundskoler/selvejende institutioner omfattes af de statslige ordninger og puljer, der etableres – og måtte blive etableret – for at håndtere stigningerne i energipriser. Ét er at der er givet mulighed for at udsætte betalingen af energiregningerne (mod en fire procents rentetilskrivning), noget andet er nogle statslige lånegarantier, der reelt muliggør, at den enkelte skole kan finansiere omstillingen til nye og grønnere varmekilder – herunder mindske deres aktuelle forbrug og udgifter til energi (fx kunne nye vinduer, isolering af loft/tag generere en væsentlig reduktion af energiforbruget).

Vi håber, og vil presse på for, at et nyt folketing vil realisere sådanne statslige lånegarantier, så skoler, også og ikke mindst de der er lavest værdisat, får mulighed for at deltage i den grønne omstilling.

Lærernes- og pædagogernes uddannelse

Som et af bestyrelsens opmærksomhedspunkter er bevægelserne og forholdene omkring lærer- og pædagoguddannelserne. Hvad er det for uddannelser mange af de lærere og pædagoger, der skal ud og arbejde på *lilleskolerne* får – og hvordan får vi i det hele taget, som samfund, ændret på den yderst bekymrende udvikling, hvor der aktuelt er 1800 ledige studiepladser på landets tre største uddannelser: lærer-, pædagog- og sygeplejeuddannelsen? Det har været adresseret under den netop overståede valgkamp, og der er i vores øjne ingen tvivl om, at politikerne er nødt til at tage de store håndtag i brug, hvis de for alvor vil ændre på udviklingen. Det handler både om uddannelserne, men også om de løn- og arbejdsvilkår samt udviklingsmuligheder, som pædagoger, lærere og sygeplejersker oplever i hverdagen. Det er vel ikke for dystopisk at tale om, at en velfærdskrise kan blive en reel konsekvens.

Der er tale om institutioner, der hver dag realiserer nogle af de fineste idealer vi kender: trygheden og omsorgen for børnene i dagtilbuddene, oplysning og dannelse af eleverne i skolen, værdighed og frihed, der genvindes for den syge gennem pleje og behandling i sundhedsvæsenet.

Der er tale om institutioner, der ikke alene udbyder ydelser, den enkelte har gavn af, men som også, og helt afgørende, skaber en fælles erfaring og livsverden og dermed sammenhængskraft og tillid, som smitter af på vores liv i øvrigt. Disse institutioner er mødesteder, hvor vores liv overlapper hinanden på tværs af sociale og kulturelle forskelle.

Det bliver spændende at følge, hvordan den nye politiske aftale om læreruddannelsen implementeres og realiseres rundt om på landets læreruddannelser. Hvordan kommer man med andre ord til at danne ramme om de tre overordnede mål for en ny læreruddannelse:

- Højere kvalitet, stærk faglighed og øget studieintensitet
- Mere praktik og bedre sammenhæng til hverdagen som lærer i folkeskolen
- Mere frihed og nærhed og mindre detailstyring.

Og vil disse tiltag få positiv indflydelse på indholdet af og søgningen til læreruddannelsen?

For vi skal som samfund – og som skoleforening – være opmærksomme på og vi har en interesse i at få vendt, at alt for få vil arbejde som pædagoger og lærere, at alt for mange lærere og pædagoger forlader deres profession tidligt (i folkeskolen viser tal, at kun 40 procent af de nyansatte lærere er tilbage efter 5 år); hvad gør det ved skolen som institution; ved det pædagogiske arbejde; den pædagogiske forankrede dialog og samtale om børnenes liv som skoleelever?

Som frie grundskoler har vi en stor og stærk interesse i, at den samlede danske grundskole har det godt – og at vi, *lilleskolerne*, er aktive tilvalg. Ikke aktive fravalg på grund af en kvalitetsforringelse i den offentlige skole. Vi skal ikke være det private alternativ, men det pædagogiske alternativ.

Hvis kvaliteten falder i de offentlige tilbud vil de med flest ressourcer søge mod private tilbud, som så forventeligt i stigende grad vil reflektere efterspørgslen: Den frie grundskole som privat serviceinstitution...hvad sker der med pædagogikken i den udvikling?

Politikerne er nødt til at prioritere. Hvilket samfund vil vi have? Hvilken arbejdskraft er der brug for til at realisere dette samfund? Og prioriteringer som disse indebærer samtidig, at man ikke, som er tilfældet i dag, udvider opgaver og mål for grundskolen (og andre af de 'bærende samfundsinstitutioner), men også vælger fra og forenkler. Har I under valgkampen hørt en politiker sige, at det her skal skolen virkelig ikke tage sig af?

Afrunding

Afslutningsvis skal vi også nævne at vores arbejde med *Lilleskolen og forældrene*, som vi omtalte på årets repræsentantskabsmøde, er godt i gang. Det er interessant og relevant arbejde, som ligger helt i tråd med temaet for regionsmøderne – og som møder nogle af de spørgsmål og udfordringer *lilleskolerne* oplever omkring samarbejdet mellem skole og hjem. Vi ser frem til at dele udkommet af arbejdet med jer. Arbejdet med etablering af tænketank er også godt i gang, og vi kan i det nye år melde nærmere ud om tænketankens endelige form, formål og arbejdsgange.

Mange gode hilsner,
Bestyrelsen i Lilleskolernes Sammenslutning

Lilleskolernes Parlament 2022

Efter to års Corona-udsættelser blev Lilleskolernes Parlament afviklet på Børne U.N.I - torsdag den 6. oktober til fredag den 7. oktober. Med over 60 tilmeldte elever fra 17 forskellige skoler var opbakningen til *Parlamentet* stor og der var godt gang i møderne, snakken og workshoppen i løbet af *demokrati-døgnet*.

Formålet med Lilleskolernes Parlament og mødet mellem de mange overbygningselever er netop at diskutere, sætte ord på og udvikle skolernes elevdemokrati - at mødes på tværs af landets lilleskoler - og ikke mindst at blive inspireret af hinanden.

Der var tæt program fra morgen til aften med plads til både rundvisning af Bertel Haarder på Christiansborg, en alternativ rundvisning og byvandring med Ghetto Tours på Nørrebro og diverse workshops på hjemmebasen på Vesterbro.

Lilleskolernes Parlament skal holdes ved lige og forankres hos eleverne, og der er allerede nu valgt elev- og lærerrepræsentanter til planlægning af Lilleskolernes Parlament 2023. Det bliver, ligesom i år, i begyndelsen af oktober.

Fra årets Ledertræf: Plads til begejstring - tid til forankring

I slutningen af september, uge 38, mødtes *lilleskole-ledere* vanen tro til Ledertræf. I år var vi på Sonnerupgaard Gods og stod selv for det hele. Det giver nogle andre muligheder end når vi er på konferencesteder, så det er det ekstra arbejde værd - om end det ikke er noget vi kommer til at gøre hvert år. Solen skinnede som den altid gør under ledertræffet og omgivelserne på Sonnerupgaard inviterede til gåture, *lilleskole-værdi-stratego*, cirkus-forestilling m.m.

Det er en fantastisk flok at være samlet; engagerede, dedikerede, diskuterende, reflekterende, perspektiverende - og med på *alt det skæve*.

Vi havde på træffet besøg af Kaspar Colling Nielsen, Lucas Cone, Jonas Lieberkind, Morten Timmermann Korsgaard, Lotte Svendsen og Stefan Hermann. Ditlev Tamm skulle have skudt *Ledertræffet* i gang, men han var desværre blevet syg og ude af stand til at deltage. I stedet startede vi med en improviseret workshop over nogle af de spørgsmål vi ville have stillet Ditlev:

- Hvad ser I som de største samfundsdilemmaer/ - udfordringer?
- Hvad ser I som de største udfordringer for jeres skole?
- Hvad ser I som de vigtigste/vægtigste (værdimæssige) søjler på jeres skole?
- Hvad er det for et menneskesyn, samfundssyn og visioner for det gode liv vi vil forsvare og kæmpe for - og hvor langt vil vi gå; for samfundets, fællesskabets og individets skyld?

Omdrejningspunktet for årets ledertræf var netop spørgsmål om *lilleskolen* og hvorvidt det er tid til, er der behov for, at vi (igen) finder sammen om hvad vi vil med samfundet, og hvad det er vi vil med vores skoler? Hvad er det vi vil forandre - eller bevare - i det samfund, som *lilleskolerne* er placeret i?

Kasper Colling indledte træffets række af oplæg og talte om dystopien, som fremkalder og akse omkring at genoprette og starte verden forfra; genstarte en verden, hvor skolen og kunsten har en central rolle, som noget der ikke er drevet af en økonomisk nyttebetragtning. Lucas Cone spurgte: hvad nu hvis skolen ikke fandtes? Og med afsæt i dette spørgsmål fremkaldte han tidens skolepolitiske og -praktiske bevægelser og tendenser og spurgte videre: Hvilken mening giver skolen i dag? Er det en meningsfuld skole? Og i så fald, for hvem og på hvilken måde? Hvordan står det til med skolen anskuet som et demokratisk fællesanliggende, som vi for de kommende generationers skyld må blive ved med at forholde os kritisk og spørgende til? Hvordan kan vi vedblive at være åbne for og kvalificere pædagogisk, at skolelivet kan leves på forskellig vis?

Ad denne tangent fortsatte Jonas Lieberkind, der snævrede fokus ind på relationen mellem demokrati og skole: Hvordan kan skole, pædagogik og uddannelse spille en større rolle i forberedelsen og fornyelsen af demokratiet? Hvis det da overhovedet er skolens rolle? Med afsæt i et større internationalt dataset zoomede Jonas ind på, hvordan det demokratiske engagement fordeler sig forskelligt mellem eleverne (og skolens øvrige aktører) og det blev diskuteret, hvad der skal til, pædagogisk og ledelsesmæssigt, for at være (mod)svar på en stærkt stigende individualisering i samfundet og i skole og uddannelse, hvor fokus på den enkeltes rettigheder, muligheder og frihedskrav undertiden udøver et urimeligt stærkt pres på

demokratiet og individets forpligtelser og ansvar i forhold til fællesskabet? I det lys pointerede Jonas det paradoks, at de unge bliver mere engagerede, men mindre villige til at deltage.

Med Morten Timmermand ved roret fik vi en nærmest poetisk tur rundt om nye begyndelser, Hannah Arendt og *friheden til at tænke - og lave skole*. Vi var omkring det nære og det fjerne, om at have rødder og at det hæmmer, men også frigør. Vi var også omkring, at der er mange sprog og at det ikke er så meget os, der har sprogene, men sprogene der har os. Var det filosofisk? Ja. Var det nærværende og vedkommende? JA. Også og ikke mindst fordi vi med Mortens oplæg fik reflekteret over skolens opgave i at forberede eleverne til at skabe en ny fælles verden ved at genfortolke, ikke gentage det eksisterende. Skolen skal derfor også gentænkes, hvis verden skal genskabes.

Lotte Svendsen, filminstruktør mv., kom også forbi - og slog lidt på os og slog på, at vi har en opgave i at give nogle ordet, få nogle i spil, der normalt ikke sætter dagsordenen. Hvad er det for blinde pletter vi har, er vi privilegieblinde og konforme og *de ressourcestærke børns fællesskaber*? Lotte viste klip fra en film samt en kortfilm, hvor konsekvenserne af strukturelle uretfærdigheder blev skildret og spurgte: hvad vil I på skolerne stille op for at gå imod dette?

Torsdag eftermiddag, inden festmiddag, stod den på cirkusforestilling. Alle deltagere var blevet inddelt i familier fra alle verdensdele og skulle optræde med et cirkusnummer. Fantastisk og mirakuløst stod der er cirkustelt på grunden, stillet op til anden lejlighed, som vi fik lov at låne. Formidabel optakt til festmiddag og musik med det fantastiske dansable orkester: Cumbian Color.

Fredag sluttede vi træffet af med et sjældent set godt oplæg fra Stefan Hermann. Stefan var virkelig i 'god form' og med afsæt i sin seneste debatbog, *I en varm tid*, kom vi på en sand tour de force i pædagogiske grundbegreber og en række stærke argumenter for at revitalisere disse. Hermann pegede på og perspektiverede, hvordan en række forfaldstendenser i tiden, en *overophedning*, kan danne afsæt for at vi korrigerer de værste vildfarelser og måske endda etablerer en eller anden form for håb i det 'trætte' selv og det 'hårdt prøvede' kollektiv. Klangbunden i Stefans samfundsdiagnose er, at noget har forskubbet sig, både i vores forhold til naturen, til hinanden og til os selv; vi har forsømt vores forhold til naturen, vores samtale med hinanden, og endeligt har vi det også svært med os selv - ikke mindst de unge, som er plaget af en udtalt sensitivitet, der gør det vanskeligt at navigere i en præstationskultur, hvor ubehag og uformåenhed behandles som en sygdom og ikke erkendes som et grundvilkår. Men der er håb og veje at gå ift. en nedkøling - og her har skolen en helt central rolle at spille; vi skal tage pædagogikken og fagene seriøst; derved tager vi også naturkrisen og kulturkrisen seriøst. Disse er netop forbundne og vi har i skolen alle gode forudsætninger for at reetablere menneskets anliggende med naturen og (kritiske) relation til kulturen.

Tak til alle I der deltog. Det var en stor fornøjelse og til næste år i uge 38 gør vi det igen.

Om det grænseløse forældreskab og den grænsesættende skole

Til årets regionsmøde dykkede vi ned i og så nærmere på relationen mellem *lilleskolen* og forældrene; på samarbejdet mellem *lilleskolen* og forældrene; på forældrenes plads og rolle på *lilleskolen* anno 2022.

Som lilleskoler har vi en stærk praksis og tradition for at have forældrene tæt på skolen, men ligesom alt andet bevæger og forandrer forældrene og skolen sig, og de seneste år har der generelt kunnet spores en markant udvikling i omfanget af forældreinvolvering, og arbejdet med at levere et aktivt engagement i børns skoleliv synes at fylde mere og mere i forældres hverdag.

Ét opmærksomhedspunkt i lyset af dette er om vi på *lilleskolerne* potentielt kommer til at 'udlicitere' værtsrollen for 'det sociale' til forældrene, der i den gode trivsels navn skal udføre arbejdet med at organisere, afvikle og deltage i forskellige typer af arrangementer – fordi det ligger i vores skoles *kultur* og selvforståelse. Får vi taget de nødvendige drøftelser, så vi også får blik for forældreinvolveringens bagsider og utilsigtede konsekvenser; fx at der kan være store forskelle på forældres muligheder for at deltage og levere et aktivt engagement i trivselsarbejdet, at tid i dag ofte er børnefamiliens mest pressede ressource, og at et aktivt skoleengagement er blevet en vigtig moralsk ingrediens i tidens forældreskabsideal.

Hvor ligger vi snittet mellem skole og hjem, mellem de professionelle i skolen og forældrene i hjemmet? På *lilleskolerne* har vi årtiers tradition for inddragelse og involvering af forældrene, og det er i nogen grad på spil i dag, hvor både forestillinger om og forventninger til *lilleskolen* såvel som forældrene har bevæget og forandret sig.

Til *Regionsmødet* havde vi besøg af sociolog Maria Ørskov Akselvoll, som har forsket i skole-hjem-samarbejdet og er bogaktuel med *Det grænseløse forældreskab*. Maria peger i sit arbejde netop på disse bagsider og utilsigtede konsekvenser og sammen med hende stillede vi skarpt på tidens intensive forældreskabsideal – det grænseløse forældreskab – og hvordan vi på skolen kan sætte gode grænser, så der er og etableres fælles forståelser af hinandens roller på skolen – og så engagementet og interessen i den skole vi er sammen om bevarer.

Tak til alle deltagerne og til Børne UNI for fortrinligt værtsskab. Vi glæder os til at afholde Regionsmødet i Jylland i det nye år (mødet i år blev udsat da det faldt sammen med valgdagen, 1. november).

Netværksdøgn for administrativt personale

Som man også kunne læse i artiklen "Blæksprutter er også flokdyr" i *Lilleskolernes Årsskrift 2022*, så har det administrative personale på Lilleskolerne et godt netværk og sammenhold. Der findes både mere og mindre organiserede netværk – lokale og mere landsdækkende.

En årlig tilbagevendende begivenhed er "kursus for administrative medarbejdere", som også har heddet sekretærkursus mv. Her er det klare mål, at danne ramme om et møde af faglig karakter, dvs. med oplæg og indslag med faglig relevans for personalet i og omkring kontoret på en Lilleskole, men også at bevare og styrke netværket på tværs af landet. Kurset er ikke kun for en personalegruppe med en bestemt titel, men hele omdrejningspunktet for kurset er det administrative arbejde, der varetages på en Lilleskole. Således forsøger arrangørerne at sammensætte et program der rammer bredt, hvor det meste er relevant og interessant for de fleste.

Corona har de seneste år været et træls benspænd på mange måder i alle skoleled, men pandemien har også været med til at forandre vores mødekultur, hvor det hurtigt etablerede videomøde pludselig er blevet et aktuelt og godt værktøj. Den digitale mødeform kan dog ikke erstatte det fysiske møde - det er omtalte kursus et godt bevis på. Det fysiske møde kan i høj grad bidrage til, at man efterfølgende har fået skabt nogle nye kontakter og forbindelser, så man måske netop mere naturligt kan holde et digitalt møde på tværs af landet.

Årets kursus blev afholdt sidst i september på Højskolen Emmaus i Haslev. Der er mange hensyn at tage ved valg af kursussted – oplagt; kvalitet og pris, men også tilgængeligheden for alle landets lilleskoler. At det ofte har været afholdt på Sjælland skyldes i særdeleshed, at der findes flest lilleskoler på Sjælland, men samtidig skal mindretallet selvfølgelig også tilgodeses, så derfor er det helt naturligt at stafetten til næste år gives videre til jyske arrangører. Hermed også en stor opfordring til at skolerne øst for Lillebælt bakker op om næste års begivenheder. På trods af et datosammenfald med et budgetseminar, så var der 26 deltagere til kurset i Haslev, og vi håber på mindst lige så mange i 2023.

Fornemmet ud fra en tilstedeværelse, så var langt de fleste deltagere generelt meget tilfredse med årets kursus, og det bekræfter evalueringsskemaerne da heldigvis også. Der er selvfølgelig altid plads til lidt forbedringer – og erfaringerne vil blive medtaget af næste års arrangører, så kurset i 2023 bliver mindst lige så stor succes som i år.

Billeder til Lilleskolernes Årsskrift 2023

Vi har brug for jeres bidrag vores Årsskrift 2023. Som det efterhånden i en del år har været traditionen, så udgør billeder/værker fra *lilleskolernes* elever billedsiden i vores Årsskrift. Og sådan må det meget gerne også være denne gang. Derfor: I der har tid (og lyst) må meget gerne scanne billeder/værker ind (pdf.) og sende til os (post@lilleskolerne.dk). Det skal helst ikke være fotografier af billeder/værker, men *indscanninger*. Kontakt os gerne, hvis I har spørgsmål. Vi håber at mange af jer vil sendes os billeder/værker.

Undervisningseffekten og den politiske samtale om skolen

I den årlige analyse af de danske grundskolers undervisningseffekt, *undervisningseffekten*, som den borgerlige-liberale tænketank CEPOS står bag, konkluderedes det, at 18 procent af landets folkeskoler ikke formår at gøre eleverne så fagligt dygtige, som de burde være. Iflg. CEPOS' analyse-setup er der tale om, at disse skoler har en såkaldt negativ undervisningseffekt, der er så signifikant, at der ikke er tale om tilfældige udsving. *Undervisningseffekten* og metoden bag den har tidligere været genstand for kritik fra forskellige kanter - politiske såvel som forskningsmæssige. Og det er der god grund til. Politisk må man spørge, hvad disse målinger skal til for, hvad de har med pædagogik at gøre og hvem der har interesse i dem? Bliver skolerne bedre af at blive konfronteret med kvantitative data genereret med afsæt i relativt få stabile variable - og hvad gør det ved selve samtalen om skolens form og indhold?

Analytisk og metodisk må man tilsvarende spørge om *Undervisningseffekten* har en kvalitet og soliditet som berettiger den politiske debat, som den hvert år genererer. Hvad er det med andre ord for et grundlag som aktuelt fungerende undervisningsminister Pernille Rosenkrantz Theil udtaler sig på, når hun ifm. udgivelsen af *Undervisningseffekten* udtalte, at det er uacceptabelt, at der er skoler, der ikke leverer det, de skal. Og når der følgende iværksættes en såkaldt udviklingsliste, der udpeger de 10 procent dårligste skoler i landet og pålægger kommunerne en handlepligt overfor disse skoler.

Der er nemlig det centrale problem ved at anvende *Undervisningseffekten* direkte som styringsredskab, at den anvendte metode betyder, at skolernes gennemsnitlige betydning er lig nul. Altså har nogle skoler nødvendigvis en negativ betydning, når andre har en positiv. Dette skyldes, at de forventede resultater blot er en mere detaljeret måde at beskrive de faktiske resultater på, idet de viser, hvordan elevernes baggrundskarakteristika påvirker deres resultater. Uanset hvordan vi udregner det, er landets gennemsnit det samme, og den gennemsnitlige undervisningseffekt er derfor rent mekanisk lig nul.

Hvad er det manden siger? Han siger, at vi ikke enøjet bør fokusere på skolerne med den laveste undervisningseffekt i det samlede billede (hvis vi overhovedet skal bruge denne slags undersøgelser). Hvis man virkelig politisk vil løfte niveauet, bør man i stedet sammenligne de skoler, der har børnegrupper med samme socioøkonomiske referencer, og se på hvordan man har indrettet sig og arbejder pædagogisk, på de af disse skoler, der løfter relativt set meget.

KALENDER 2022/2023

2022

Lederiet 2022 – dag 2	24. november
Specialpædagogisk træf 2022	29.-30. november
Temamøde bestyrelser (zoom)	30. november

2023

Lederinternat 2023	1.-2. februar
Repræsentantskab/Lilleskoletræf 2023	21.-22. april

Dertil kommer lederzoom, zoommøder for administrativt personale, mv.

Besøg vores hjemmeside for opdateret kalender og tilmeldinger.